

O NEVYHNUTNOSTI KOMPLEXNÉHO A INTERDISCIPLINÁRNEHO SLAVISTICKÉHO VÝSKUMU SLOVENSKEJ KULTÚRY

On the Significance of the Complex and Interdisciplinary Slavic Research of Slovak Culture

Peter Žeňuch

Abstract: ŽEŇUCH, Peter. *On the Significance of the Complex and Interdisciplinary Slavic Research of Slovak Culture.* The Slavic Studies in Slovakia has been continuously formed as an interdisciplinary, coordinated and systematic research which has covered a wide range of research projects. A fundamental identification component of the Slavic research in Slovakia is the study of the Slovak – Slavic and Slovak – non-Slavic linguistic and cultural relations. The Slavic studies in Slovakia is perceived as a systematized discipline since it allows connections between several scientific fields which play an important role in examining cultural, social and political issues. The Slavic concept in Slovakia is an integral part of an internationally accepted Slavic environment and in various scientific-organizational forms of cooperation allows a wide range of scientific fields to form competent and scientific-organizational background for interdisciplinary, comprehensive and systematic research within the regional, wider European and international context.

Key words: *Slavic Studies, Slovak – Slavic and Slovak – Non-Slavic language and cultural relations, sensus communis, interdisciplinarity, synergy of scientific research*

Abstrakt: ŽEŇUCH, Peter. *O nevyhnutnosti komplexného a interdisciplinárneho slavistického výskumu slovenskej kultúry.* Slavistický výskum na Slovensku sa kontinuálne buduje ako interdisciplinárny, koordinovaný, systematický a projektovaný výskum, ktorý umožňuje pokryť široko vnímané spektrum výskumných úloh. Základnou identifikačnou zložkou slovenského slavistického výskumu je skúmanie v oblasti slovensko-slovanských a slovensko-neslovanských jazykových a kultúrnych vzťahov. Slovenská slavistika sa vníma ako systematizujúca vedná disciplína, keďže umožňuje prepojenie viacerých vedných okruhov, ktoré zohrávajú významnú rolu pri skúmaní kultúrne, spoločensky i politicky aktuálnych tém. Koncepcia slovenskej slavistiky je pevnou súčasťou medzinárodne akceptovaného slavistického prostredia a v rozličných vedecko-organizačných formách spolupráce umožňuje v širokom spektre vedných oblastí utvárať kompetencie i vedecko-organizačné zázemie na interdisciplinárny, komplexný a systematický výskum vzťahov v rámci areálového, širšieho európskeho i medzinárodného kontextu.

Kľúčové slová: *slavistika, slovensko-slovanské a slovensko-neslovanské jazykové a kultúrne vzťahy, sensus communis, interdisciplinarita, synergia vedeckého bádania*

V slovenskom akademickom, vysokoškolskom i mimoakademickom prostredí sa výskumy zamerané na porovnávací výskum vzťahov národného jazyka a kultúry s inými jazykmi a kultúrami vnímajú ako neoddeliteľná zložka, ktorá je integračná a forsírjuje kultúrne vedomie spoločnosti. Bez komplexného skúmania týchto vzťahov sa, pravda, nezaobíde žiadna kultúrna spoločnosť.

Uplatňovanie sa a rozvoj zložiek národnej kultúry odzrkadľuje vývin národa a spoločnosti v širších prirodzených i racionálne integrovaných kontextoch. Odráža sa v nich aktuálny stav vedomia spoločnosti ako predpoklad jeho budúceho rozvoja, ktorý sa utvoril a kontinuálne formuje

od najstarších čias v súlade so *sensus communis*.¹ V dejinných procesoch sa opakovane a systematicky možno stretať so sprítomňovaním, pripodobňovaním alebo hľadaním analógií historického vývinu v súčasnom, aktuálnom stave spoločnosti. Dobré to možno dokumentovať napríklad v zlomových momentoch, ktoré významne pôsobia na jej vývin. S odstupom času takéto vnímanie skutočnosti však podlieha relativizácii. Takéto svedectvá o historickosti vnímania (vedomia) sa v záujme zjednodušovania aktuálnych spoločensko-politických schém často rozptyľujú v procesoch integrácie či globalizácie.

Naše poznanie sa tak cielene a systematicky odkláňa od tradičného a prirodzeného princípu synchronno-diachrónnej povahy kultúrnej pamäti a identity spoločnosti i jednotlivca v rámci nej. Identita národa ako kultúrno-historického spoločenstva vychádzajúcej z tradičných princípov *sensus communis* sa postupne s istou dávkou prezumpcie tolerantnosti rozpúšťa v marasme účelovej „demytologizácie“ a rigorózne liberalizovanej historickej pamäti. Namiesto toho, aby kultúrna pamäť národa tvorila zdroj výkladu jednoty, kontinua a tradície, pod rúškom tzv. objektívnej reinterpretácie tvoríme nové mýty, a tak pomocou ďalších polopráv deformujeme identitu spoločnosti a relativizujeme tradičné hodnoty a princípy historickej a kultúrnej pamäte národa.²

Možno pre dnešného pozorovateľa sú takéto interpretácie príťažlivé, keď sa prvoplánovo a často bez hlbšieho poznania kultúrno-historického vývinového kontextu „reinterpretuje“ (teda demytologizuje) historický a kultúrny časopriestor, v ktorom sa formovala naša národná identita a kultúrne vedomie. Ako sa stavia dnešná veda o kultúre práve k takémuto forsírovaniu povrchnosti vnímania aktuálnych dejov bez kontinuálneho a komplexného diachrónno-synchronného poznania nášho jazyka a kultúry.

Ján Kollár, významný slovenský vlastenec a politik, poukázal na to, že práve v poznaní minulosti sa odhaľujú deje prítomnosti. Nemusíme však hlboko skúmať historické deje, aby sme sami na sebe pochopili vlastnú historicko-kultúrnu identitu i stav, v ktorom sa súčasná spoločnosť javí ako výslednica pohybov a zápasov o ňu (identitu), princípy demokracie, solidarity a pod. Práve preto sme dnes viac ako inokedy povinní poznať a systematicky vnímať a skúmať všetky zložky kultúrnej identity slovenského národného spoločenstva, aby sme sami seba dobre spoznali v kontexte európskej kultúry a civilizácie, kde slovenský kultúrny horizont patrí a tvorí neoddeliteľnú a rovnoprávnú zložku. O tejto skutočnosti hovoril už Anton A. Baník, keď poukázal na tri základné a vzájomne odlišné a v napätí existujúce sféry našej spoločnosti: náboženskú, kultúrnu a civilizačnú.³ Jednotlivé tieto skutočnosti zadefinoval na príklade aktívnej selekcie faktov, ktorými dokázateľne vedome možno zvýšiť vybranú výpovednú hodnotu rozlične postavených tvrdení. Hoci tento model Baník vníma ako príklad pri interpretácii slovenského konfesionalizmu, rovnako platí ako príklad cielenej pauperizácie slovenského vedeckého poznávania, v ktorom dominuje namiesto synergického vedeckovýskumného programu.⁴

Výskum slovenského jazyka a kultúry vo vzťahoch k iným slovanským i neslovanským jazykom a kultúram tvorí neoddeliteľnú súčasť identity slavistického bádania na Slovensku. Slavistika ako vedná disciplína zameraná na porovnávací, interdisciplinárny a komplexný výskum vzťahov národného jazyka kultúry k iným slovanským i neslovanským jazykom a kultúram sa uskutočňuje

¹ Pojem *sensus communis*, ktorý označuje spoločné myslenie o jazyku, dejinách, kultúre a spoločnosti preberáme od KOPRDA, Pavol. Medziliterárny proces V. Osemnásť storočie. Nitra 2009.

² DORULA, Ján. Základy slovenského vlastenectva. In *Slavica Slovaca*, roč. 45, 2010, č. 2, s. 105-114; DORULA, Ján. *O krajine a vlasti starých Slovákov*. Bratislava 2011. 92 s.

³ BANÍK, Anton Augustín. *O dialektickej podstate slovenského konfesionalizmu*. Martin 2000. Pozri tiež BANÍK, Anton Augustín. *Na dejinnej križovatke*. Martin 2010.

⁴ LETZ, Róbert. Baníková Dialektická podstata slovenského konfesionalizmu. In MAŤOVČÍK, Augustín (ed.). *Bibliografické štúdie*. 35. Martin 2010, s. 130-146.

v celom rade aktuálnych vedeckovýskumných projektov či priorit, ktoré vzhľadom na integračné či interkultúrne európske i širšie medzinárodné kontexty rozhodne formuluje slovenská slavistika. Práve interdisciplinárnosť základného slavistického výskumu v oblasti vied o jazyku a kultúre a jeho prepojenie s národným prostredím a v porovnaní s inými jazykmi a kultúrami je prirodzená a nijakým spôsobom neznamená popretie identity celku, v rámci ktorého sa jednotlivé zložky národnej kultúry objasňujú. Diachrónne či vývinové diskurzy kontinuity a identity slovanských a neslovanských dimenzií slovenského jazyka a kultúry sú síce v rámci integrujúcej sa európskej spoločnosti definované, predsa však veľká časť diachrónnych i aktuálnych synchronných aspektov výskumu národných jazykov a kultúr je málo známa a pertraktovaná predovšetkým vo vzťahu k stredoeurópskemu či širšiemu európskemu kultúrno-historickému i jazykovému prostrediu.

Schopnosť slovenskej slavistiky skúmať vzťahy slovenského jazyka a kultúry vo vzťahu k iným jazykom a kultúram vyplýva z potreby poznať medzijazykové, medzietnické, medzikonfesionálne i medzikultúrne procesy, ktoré formovali slovenský kultúrny priestor od najstarších čias do súčasnosti.

Staršie i novšie vrstvy slovenskej kultúry prirodzene utvorené v kontakte s latinským i byzantsko-slovanským kultúrno-historickým horizontom sú jedinečným zdrojom pre komplexné synchronno-diachrónne pochopenie procesov dnešnej spoločnosti. Systematický a komplexný slavistický výskum je utvorený synergicky zo všetkých zložiek porovnávacieho výskumu vied o jazyku, literatúre, kultúre, dejinách a spoločnosti. Uplatňuje sa tak model interdisciplinárneho bádania, ktorý predpokladá využitie výsledkov výskumov zúčastnených vedných odborov pri komplexnom pohľade na skúmaný jav či problematiku. Slovenský slavistický výskum je tak jedinečný svojím obsahom, tvorí prirodzenú, formujúcu a neoddeliteľnú súčasť slovanského i širšieho medzinárodného výskumného prostredia, v ktorom uprednostňovanie jednej zložky synergického výskumu pred druhou cielene ohrozuje integritu interdisciplinárneho a komplexného vedeckého poznania.

Ukazuje sa, že v rámci aktuálnej zintenzívnenej integrácie európskeho kultúrno-spoločenského priestoru je prioritou poznávanie vlastnej národnej kultúry ako jednej zo zložiek širokej základne európskej kultúrnej identity. Podstata vlastnej národnej i kultúrnej identifikácie je preto v súčasnosti založená na potrebe pomenovať skutočnosti, ktoré sú nevyhnutné pre synergický civilizačný rozvoj národných identít v integrovanom európskom priestore bez ohľadu na riziká vzniku multipolárneho sveta. Zachovanie európskych kultúrnych hodnôt je pritom podmienené zachovaním národných špecifik. Tradičná národná kultúra bola, je a bude hlavným zdrojom rozvoja európskej identity.

Práve slovenská slavistika so svojim výskumným programom zameraným na slovensko-slovanské i slovensko-neslovanské vzťahy jazyka a kultúry môže rozhodne formulovať východiská i ciele tohto poznávania. Práve slovenský kultúrny horizont pozitívne i negatívne ovplyvňovali rozličné formanty kultúrneho a civilizačného vývinu v slovanských, areálových i širších európskych kultúrnych a historických súvislostiach. Od najstarších čias formovania etnických a kultúrnych identít tvorí Slovensko a Slováci kontinuálnu súčasť európskeho kultúrneho horizontu.

Poznávanie kultúrnych dejín a vzťahov vlastného národa i jeho vzťahov so susediacimi i vzdialenejšími národnými, jazykovými či kultúrnymi prostrediami je prioritou modernej slovenskej i medzinárodnej slavistiky. Tento model slavistického výskumu bol opätovne potvrdený a zedefinovaný na Prvom kongrese slovenských slavistov v roku 2011 za účasti slavisticky orientovaných vedeckých autorít z oblasti jazykovedy, literárnej vedy, historiografie, etnológie a folkloristiky, ktorí sa svojimi parciálnymi výskumami podieľajú na naplňaní slavistického výskumného programu. Práve potreba utvárania interdisciplinárnych vedeckých tímov pre potreby systematického slavistického výskumu je súčasťou stratégie dlhodobého slavistického vedeckovýskumného programu.

Pravda, vedecký výskum v rámci svojho záujmu odbornej i laickej verejnosti predstavuje vždy aktuálny výklad skúmaných súvislostí. Je prirodzené, že dôležitú úlohu v tomto odovzdávaní

faktov a informácií musí zohrávať vedomie kontinuítneho poznávania. Zrejme však treba priznať aj to, že v každom období vývinu vedy sa výklad kultúrneho vývinu viac či menej skladá z penza poznatkov a faktov, ktoré formujú aktuálnu, a teda vždy modernú predstavu o skúmanej skutočnosti. Stratégie výkladu konkrétnych skutočností utváraných v rámci *sensus communis* sú založené na imanentnej inherentnosti bádateľa ku konkrétnej entite a v rámci nej aj k predurčenému spoločenskému, politickému, kultúrnemu, etnickému, areálovému, konfesiónálnemu či inak štruktúrovanému kultúrnemu kontextu. Aj preto postupy, ktoré neakceptujú výsledky výskumov iných disciplín, svoj pohľad v rámci už spomínaného spoločného spôsobu myslenia vopred relativizujú, hoci sa deklarujú akákoľvek forma prezumpcie predporozumenia.⁵

⁵ Hlavnou úlohou slovenského interdisciplinárneho slavistického bádania je koordinovaný, systematický a projektovaný výskum, ktorý v (stredo)európskom kontexte umožňuje pokryť široko vnímané spektrum výskumných úloh. Moderný slavistický výskum vyplýva zo strategických rozvojových programov, z partnerstva a podobnosti výskumných priorít s pracoviskami v národnom i medzinárodnom kontexte.

Silnou stránkou slavistického výskumu je interdisciplinarita a komplexnosť, lebo utvára možnosti pre udržateľnosť a systematické dobudúvanie projektovaného výskumu vďaka výchove mladých vedcov so zameraním na výskum slovensko-slovanských i slovensko-neslovanských jazykových a kultúrnych vzťahov. Prierezovosť skúmania vzťahov národných zložiek kultúry so slovanským i širším európskym prostredím poskytuje možnosti pre udržateľnosť a uplatnenie sa slovenskej kultúrnej identity v slovanskom priestore a najmä v rámci integrujúcej sa európskej spoločnosti. Komplexný a interdisciplinárny výskum slavistických interdisciplinárne orientovaných disciplín sa v medzinárodnom kontexte uplatňuje ako prierezový program. Slovenská slavistika sa v medzinárodnom slavistickom výskumnom priestore tak etablovala ako rovnocenný partner.

Náplň komparatívneho slavistického výskumu slovensko-slovanských i slovensko-neslovanských jazykových a kultúrnych vzťahov ako garanta udržateľnosti stability integračnej a systematizujúcej vednej disciplíny určujú hlavné ciele (priority) výskumu pre kultúrny, sociálny a hospodársky rozvoj spoločnosti. V centre slovenského slavistického výskumu sú tieto priority: 1. výskum slovenského kultúrno-historického a religiózneho priestoru v interakciách národných a európskych hodnôt, 2. interdisciplinárny a konfrontačný výskum jazyka, ľudovej slovesnosti, duchovnej kultúry v oblasti slovensko-latinských, slovensko-cirkevnoslovanských, slovensko-východoslovanských, slovensko-južnoslovanských, slovensko-nemeckých a slovensko-maďarských vzťahov a 3. projektovaný a interdisciplinárny výskum vývinových procesov kultúry v národných a globálnych kontextoch, vzťah národného jazykového a kultúrneho prostredia k slovanskému i neslovanskému jazykovému a kultúrnemu prostrediu v stredo európskom kontexte.

Pripravovaná transformácia Slovenskej akadémie vied je náročný proces, ktorý v záujme udržateľnosti vednej politiky sa dotýka aj slavistického výskumného programu, preto slavistické vedeckovýskumné pracovisko zriadené na pôde SAV v rámci slavistickej vednej politiky presadzuje také výskumné priority, ktoré súvisia s výskumom identity prostredia, v ktorom sa interdisciplinárny slavistický výskum realizuje, lebo zahŕňa oblasti, ktorých súčasťou je poznávanie súvislostí ovplyvňujúcich rozvoj a udržateľnosť kultúrnej spoločnosti ako základnej entity v rozmanitosti identít európskeho i medzinárodného prostredia a udržateľnosť slavistickej vednej politiky v systéme medzinárodného interdisciplinárneho výskumu, najmä pri komplexnom poznávaní úlohy slovenskej i slovanskej kultúry v širokom kontexte európskej kultúry a civilizácie.

Transformačný proces sa má teda vnímať najmä ako snaha garantovať stabilizáciu a kontinuitu vednej politiky na Slovensku a v rámci nej aj slavistiky ako vednú disciplínu, pre ktorú je jej fungovanie aspoň v minimálnej možnej miere späté s autonómnosťou, ktorá poskytuje možnosti uskutočňovať vedeckovýskumné i vedecko-organizačné aktivity vyplývajúce z hlavného zamerania slavistickej vednej disciplíny. Za účelom garancie slavistického bádania sa v Slavistickom ústave Jána Stanislava SAV v Bratislave a v spolupráci s Filozofickou fakultou UKF v Nitre uskutočňuje akreditácia študijného odboru 2.1.28 slovenské jazyky a literatúry, ktorá sa predkladá s cieľom realizovať doktorandské štúdium na vedeckom pracovisku Slovenskej akadémie vied v takom odbore, ktorý priamo súvisí s vedeckovýskumnou činnosťou Slavistického ústavu Jána Stanislava SAV a je v súlade s jeho vedeckovýskumným zameraním. Slavistický

Úsilie o objektívne poznanie v súčinnosti viacerých vedných disciplín má vyjadrovať snahu o komplexný, interdisciplinárny výskum vzťahov, ktoré žiadna vedná disciplína nemôže obísť, ak, samozrejme, mieni prekročiť vlastný rámec objektivizovaného formalizmu. Princípy kultúrnej a národnej identity sú systémovou, a teda štruktúrnou súčasťou metodiky skúmania i formovania poznatkov o skutočnosti a vychádzajú z komplexného, interdisciplinárneho a diachrónno-synchronného diskurzu výskumu spoločnosti v synergii s vývinom jazyka, písomníctva, literatúry, kultúry, umenia, filozofie a pod. Riziko dominantnosti liberalizovaných kultúrnych diskurzov je však čoraz zreteľnejšie aj napriek tomu, že európsky kultúrny horizont stojí na pilieroch tradičných foriem kultúry a je založený na národných, jazykových i konfesijných princípoch, ktoré nevníma ako stereotypy, lebo tvoria integrálné zložky európskej identity, ktorá, pravda, nemôže prežiť bez zachovania jedinečnosti jazykov, národov i kultúr.⁶

Aj z tohto dôvodu sú výskumy v oblasti slovenskej slavistiky ako vedy opierajúcej sa o interdisciplinárne poznávanie vzťahov nezanedbateľné. Preto slovenská slavistika uplatňuje širokú koncepciu slavistického bádania opierajúcu sa o interdisciplinárny výskum jazyka, literatúry, dejín, kultúry, etnických i konfesijných procesov. Táto synergia vedeckého bádania vychádza z objektívnej potreby a aktuálnosti zachovania slobody a identity vedy.

Interdisciplinárne organizovaný základný slavistický výskum je neoddeliteľnou súčasťou komplexného vedeckého bádania a je základným predpokladom pre ďalšie uplatňovanie najnovších vedeckých poznatkov.⁷ Nové zistenia a vedomosti sa preto nutne pretavujú do edukačných či vedecko-pedagogických činností, a tak sa uplatňujú v praxi. Interdisciplinárne zamerané výskumy ponúkajú vždy nové možnosti pre spoluprácu viacerých vedných disciplín. V centre interdisciplinárne ponímanej slavistiky na Slovensku je od samého začiatku jej rozvoja slovenčina vo vzťahu k slovanskému i neslovanskému jazykovému a kultúrnemu prostrediu. Ani dnes nie je takéto ponímanie minulosťou či prežitkom. Skúmanie vzťahov a porovnávací výskum v kontexte „my a tí druhí“ je trvalou a aktuálnou témou komplexného a interdisciplinárneho slavistického bádania. Výskumné zameranie slovenskej slavistiky na slovensko-slovanské i slovensko-neslovanské jazykové a kultúrne vzťahy je našim vkladom do konkurenčného prostredia európskej vedy, ktorá vychádza z úzkej spolupráce so Slovenským komitétom slavistov i s Medzinárodným komitétom slavistov. Význam takto organizovaného slavistického výskumu spočíva v synergii a koordinácii jednotlivých slavisticky orientovaných disciplín (jazykovedných, literárnovedných, etnologických, historických a archeologických vedných odborov). Samozrejme, že takúto vedecko-koordináciu činnosť nemožno uskutočniť bez spolupráce s príslušnými vedeckými či vedecko-pedagogickými inštitúciami. Z tejto skutočnosti vyplývajú nielen aktuálne riešené, ale aj plánované vedeckovýskumné projekty. Základným predpokladom úspešného a stabilného rozvoja a kontinuity vednej disciplíny je taká inštitucionalizovaná forma, ktorá nielen umožňuje realizovať už existujúce projekty, ale poskytuje priestor na realizáciu ďalších vedeckovýskumných i vedecko-organizačných aktivít, ktoré vyplývajú

ústav Jána Stanislava SAV uskutočňuje dlhodobú spoluprácu s jazykovednými, slavistickými, literárno-vednými a kulturologickými vedecko-pedagogickými pracoviskami Filozofickej fakulty UKF v Nitre.

⁶ O uvedených skutočnostiach sa diskutovalo na Prvom kongrese slovenských slavistov v roku 2011. Pozri ŽEŇUCH, Peter. Stav a perspektívy slovenskej slavistiky. Z dejín Slovenského komitétu slavistov a Slavistického ústavu Jána Stanislava Slovenskej akadémie vied. In Žeňuch, Peter (ed.) *Slovenská slavistika včera a dnes. Kolektívna monografia*. Bratislava 2012, s. 9-56. ŽEŇUCH, Peter – ŽEŇUCHOVÁ, Katarína. Slovak Slavistics: past and present. Interdisciplinary discourses of Slovak academic Slavistics. In *Human Affairs. Postdisciplinary Humanities & Social Sciences Quarterly*. roč. 23, 2013, č. 2, s. 260-277.

⁷ DORULA, Ján. Inštitucionalizácia slovenskej slavistiky. In ŽEŇUCH, Peter (ed.). *Slovenská slavistika včera a dnes. Kolektívna monografia*. Bratislava 2012, s. 56-69 a ŽEŇUCHOVÁ, Katarína. Slovenská slavistika na stránkach časopisu *Slavica Slovaca*. In ŽEŇUCH, Peter (ed.). *Slovenská slavistika včera a dnes. Kolektívna monografia*. Bratislava 2012, s. 69-81.

z potrieb spoločnosti a sú trvalým benefitom pri skvalitňovaní poznania celej spoločnosti, najmä v utváraní a prehĺbovaní kultúrneho, jazykového, historického, spoločenského vedomia a identity. Práve tieto výskumné kompetencie sú na Slovensku determinované komplexným a interdisciplinárnym slavistickým výskumom.

Základnou časticou slovenskej slavistickej vedy je výskum vzťahov slovenského jazyka a kultúry k iným slovanským i neslovanským jazykom a kultúram, lebo umožňuje poznávanie vzťahov ako základného článku kultúrno-historického vedomia, kde intencie vzájomných vzťahov v dimenziách národných hodnôt, jazyka a kultúry tvoria jeho valenčnú štruktúru. Jednotlivé vrstvy uvedenej štruktúry, hoci sa vnímajú ako samostatné, predsa sa prekrývajú, a tak utvárajú možnosti na formovanie celého spektra poznatkov, teda akejsi pomyselnej valenčnej sústavy. Rovnako je to aj so slovenským historicko-kultúrnym vedomím: máme tu teda skutočne na mysli prejavy rozličnej intenzity *sensus communis*.

Ak teda v rámci *sensus communis* hovoríme o vedeckom bádani a možnostiach interpretačných jazykov, v konečnom dôsledku nadväzujeme na našich predchodcov. A podobne ako oni buď disponujeme, alebo nedisponujeme darom rozvíjať objektivizovaný, a teda zhmotnený záujem o kultúru a o jej vzťahy či ich vnímanie práve v rámci interdisciplinárneho poznávania. Akou sme teda mericou zrna, z ktorej má vziť nová úroda?⁸ Pravda, aká je úroda z tohto semena, veľmi záleží od miesta, kam zrno padne, kde sa uchyťí, či ho nezašľiapu cudzí, alebo nezdlávi kúkoľ.⁹ Napriek tomu našou úlohou, ako píše sv. Augustín, nie je kúkoľ vytrhávať, ale ho identifikovať, spoznať ho. Lebo každý dobrý gazda (i vedec) nevytrhne kúkoľ pred žatvou, lebo zároveň s ním môže vytrhnúť aj pšeničné klasy. A keďže každý rozhoduje nielen sám za seba, ale aj o tom, akú úrodu prinesie spoločnosti, teda akým zrnom bude pre budúcu úrodu, musíme poznávať svoje dejiny, jazyk a kultúru v synergii, lebo iba spolu a každé zrno samostatne, tvoria zdroj identity celku. Tak aj Slovensko a Slováci sú od nepamäti samostatnou i formujúcou a neoddeliteľnou súčasťou európskej kultúrnej identity.

Príspevok vznikol v rámci riešenia projektu Centra excelentnosti Slovenskej akadémie vied – CE SlovSlav – Dejiny slovenskej slavistiky 19.-20. storočia. Postavy slovenského národného obrodzenia (Anton Bernolák, Pavol Jozef Šafárik, Ján Kollár, Ľudovít Štúr, Pavol Dobšinský, Jonáš Záborský) + Ján Stanislav – ich činnosť a dielo v európskom kontexte.

SUMMARY: ON THE SIGNIFICANCE OF THE COMPLEX AND INTERDISCIPLINARY SLAVIC RESEARCH OF SLOVAK CULTURE. The Slavic Studies in Slovakia has been continuously formed as an interdisciplinary, coordinated and systematic research which has covered a wide range of research projects. A fundamental identification component of the Slavic research in Slovakia is the study of the Slovak – Slavic and Slovak – non-Slavic linguistic and cultural relations. The Slavic studies in Slovakia is perceived as

⁸ Porovnaj „Ak pšeničné zrno nepadne do zeme a neodumrie, ostane samo. Ale ak odumrie, prinesie veľkú úrodu,“ porovnaj Jn 12,24. Citované podľa *Biblia. Sväté písmo Starého a Nového zákona*. Trnava 2012.

⁹ Porovnaj „Ako sial, niektoré zrná padli na kraj cesty; prileteli vtáky a pozobali ich. Iné padli na skalnatú pôdu, kde nemali veľa zeme, a hneď vzišli, lebo neboli hlboko v zemi; ale keď vyšlo slnko, zahoreli, a pretože nemali koreňa, uschli. Zasa iné padli do trnia, ale trnie vyrástlo a udusilo ich. Iné zrná padli do dobrej zeme a priniesli úrodu: jedno stonásobnú, iné šesťdesiatnásobnú a iné tridsaťnásobnú.“ A na inom mieste „Pane, nezasial si na svojej roli dobré semeno? Kde sa teda vzal kúkoľ? On im vravel: ‚To urobil nepriateľ! Sluhovia mu povedali: ‚Chceš, aby sme šli a vyzbierali ho?‘ On odpovedal: ‚Nie, lebo pri zbieraní kúkoľa by ste mohli vytrhnúť aj pšenicu. Nechajte oboje rásť až do žatvy. V čase žatvy poviem žencom: Pozbierajte najprv kúkoľ a poviažte ho do snopov na spálenie, ale pšenicu zhromažďte do mojej stodoly,“ porovnaj Mt 13,3-9 a 13,27-30. Citované podľa *Biblia. Sväté písmo Starého a Nového zákona*. Trnava 2012.

a systematized discipline since it allows connections between several scientific fields which play an important role in examining cultural, social and political issues. The Slavic concept in Slovakia is an integral part of an internationally accepted Slavic environment and in various scientific-organizational forms of cooperation allows a wide range of scientific fields to form competent and scientific-organizational background for interdisciplinary, comprehensive and systematic research within the regional, wider European and international context.

Prof. PhDr. Peter Žeňuch, DrSc.
Slavistický ústav Jána Stanislava SAV
Dúbravská cesta 9
841 04 Bratislava 4
peter.zenuch@savba.sk